

Täna hoiad käes Saue Sõna noortelehte!

Noorteväljaandel pole veel ni-megi. Võib ju olla, et jääbki **Saue Sõna Noorte Eri**. Oma arvamusega saad igal juhul välja tulla. Täname esimene nn Saue Sõna Noorte Eri on infoleht. Edaspidi on toimetuse oodatud edumeelne mõttevaetus, kriitika, artiklid, fotod, mis iganes kannatab trükimusta. Siiski – hävitav tuli ei pruugi olla negatiivne, kuigi maailm on täis põletamisväärsset rämpsus. Iga edumeelne noor peab olema pisut ka mässaja, marginaal, keskpärasusele vastan-

duv, kuid mitte iriseja, ainult nõudja ja tarbija. Kuid siiski: selles ajalehes ei tehta erakondlikku propagandat ega priitsita verd ja tatti nagu tänapäeva meedias tavaline.

Niisiis – ära selles lehes küsi, mida linn võib teha Sinu jaoks, küsi, mida võid teha sina... Tahame ju, et kehtiks seisukoht – tähtis on linna iga kodanik ja teretunud ja väärtuslikud on ka kõigi noorte ettepanekud, arvamused, õiglane kriitika. Ära mõtle, et ah, mis mina! Haara sulg ja muuda

maailma! Linn annab teile lehe ilmumiseks võimaluse üks kord kvartalis. See, milliseks uus noorteleht kujuneb ja kas ta üldse elab, sõltub teist – ärksad Saue noored! Nõu ja jõuga abistavad teid lehe tehnilisel toimetamisel Juhan Hindov ja Aili Mölder. Noorte toimetuse kokkusaamise paigaks võiks kujuneda noortekeskus.

*Ärksat mõtet ja libedat sulge soovides,
Erna Gerndorf*

Sisujuht:

- Noorte arengu- ja harriduskonverents „Kujundan ise oma kodulinna tulevikku“ tekkis lahedalt lk 2
- Filmi „Kümneaastane Saue“ saamislugu lk 3
- Noorte ühistöö andis ühe Saue tulevikunägemuse lk 3
- Saue areng on mõõtmatault seiskunud lk 4

Saue Noortekeskus korraldas öise matka

23. veebruari öösel matkasid 16 Saue linna noort vastu Eesti iseseisvuspäevale. Viimase rongiga sõitsime Paldiski poole. Eelviimases peatuses väljusime ja algas 8-tunnine retk risti üle Pakri poolsaare Klooga-Ranna ja Klooga suunas. Mida niisugusel retkel ikka teha. Pidevalt oli vaja jälgida kaarti, määrata kompassi järgi liikumissuunda, et mitte ära eksida. Enne kui täiesti pimedaks läks ja silm veel midagi seletas, vaatasime nõukogudeaegseid sõjaväerajastiste varemeid. Ööpimedus ja tundmatud metsahääled hoidsid

gruppi koos ja kõheduse peletamiseks võeti üles ühislaul. Mere ääres puhkasime, söime võileibu ja süütasime tõrvikut. Nüüd ei olnud kaart enam vajalik orienteerumiseks, vaid kasutasime teda selleks, et teada saada kui palju on käidud, kui palju on veel jäänud. On ju kaardil mõõtkava, millelt õppisime teekonna pikkust lugema. Meie teekonda kaunistasid mitme meetri kõrgused rippuvad jääpurikad ja jääseinad. Osade taha sai põleva tõrviku panna sellisel moel, et siis helendas terve jäämassiiv kui õhtupäike. Eba-kindlustunde peletamiseks sai proovitud matkal üht head retsepti - võeti üles ühislaul.

Tuli on omamoodi matkade juurde kuuluv sümbol. Meiegi kasutasime selle ära ja tegime mere ääres lõket. Mida õppisime ja teada saime? Kogu matka vältel tuli läbida umbes 17 – 18 kilomeetrit. Suvel ja normaalse teega kulub selleks umbes 3 - 4 tundi, talvel lume, külma ja libedaga mõnevõrra rohkem. Meie matka kõndimise aeg oli ca 8 tundi, lisaks veel

lõkgetegemine ja söögipeatus. Ühe jaamavahe läbimine mööda raudteed on küll n.ö vaid käimise vaev, kuid annab teada sellest, et metsas või legendikel on oluliselt huvitavam. Ühelt poolt saime looduses kaardi järgi liikumise praktilise kogemuse, mis pole sugugi vähetähtis. Meie ümber on palju ilusat ja huvitavat - seda julgesid tunnistada isegi “tõsised poisid”. Ja riietus ning jalanõud peavad õiged olema. Nõnda saime kinnitust, et ütlus „Pole halba ilma, on vaid sobimatu riietus“ vastab tegelikkusele. Koju tagasi sõitsime esimese rongiga. Juba tuttav vagunisaatja, kes meid öösel teele saatis, müüs meile hommikul naeratades jälle piletid. Arvan, et tõime vaheldust ka tema mõttemaailma.

Koolivaheaeg läheneb. Veel raskem ja huvitavam matk on tulekul. Selle retke kohta arvasid aga mitmed osavõtjad, et oli raske ja ilus, kuid tasus pingutada. Küsi järele Noortekeskusest.

**Üllar Pöld
öise rännaku läbiviija,
noorteuht**

Saue noorte töömalev

töötab

7. juunist kuni
20. juunini

Eelregistreerimine
malevasse ja täpsem info
noortekeskuses algab

12. aprillil ja
lõpeb 12. mail.

Malevlastega sõlmime
töölepinguid 17. maist

kuni 21. maini
Malevasse tööle saavad
tulla 13-aastased ja
vanemad noored

Pivarootsis toimub

kunstitaager

26. juulist kuni 4. augustini

Registreerimine ja täpsem

info noortekeskuses

alates 3. maist

Üllar Pöld

Noorte arengu- ja hariduse konverents „Kujundan ise oma kodulinna tulevikku“

Saue Noortekeskuse juhendaja Erna Gerndorf selgitas noortekonverentsil kokkutulnutele, kuidas tekkis mõte hakata noortega Saue tulevikku kujundama.

12. veebruaril 2004. aastal toimus noorte konverents Saue linna arengust. Meenutame siinkohal, millest ja kuidas see konverents alguse sai? Aasta tagasi, kui Saue linn koostas oma arengukava, osales selles ka noortekeskus ja meie ülesanne oli kaasa rääkida noorsootöö arengus. Kaasasime mõtlema ka noori ja teema haaras kõiki sedavõrd, et unistasime koos juba õige kõrgele ja kaugemale. Milline on aga reaalsus? Kuidas üldse üks linn sünnib? Kuidas areneb? Kuidas ja miks ehitatakse üks hoone just sinna, kuhu ta ehitatakse? Kes seda otsustab? Miks on hoone just sellise arhitektuuriga? Miks on planeeritud tänavad nii, nagu nad linnades on ja kes seda otsustab? Ja noored otsustasid, et soovivad seda kõike enda jaoks selgemaks saada ning ka ise oma kodukoha heale käekäigule kaasa rääkida.

Kirjutasime ise projekti

Just siis, kui need probleemid veel noortekeskuses väga tulised olid, kuulutati välja ava-

tud noortekeskuste projektikonkurss, mida rahastas haridusministeerium. Kirjutasime projekti, saime raha ja hakkasime tööle. Suure õhinaga projekti kirjutades ja sinna palju huvitavaid tegevusi planeerides unustasime aga ära, et koolis tuleb ju ka käia ja muude asjadega tahaks ikka ka tegeleda. Niisiis tuligi vahepeal väsimus peale ja oli neidki, kes alustasid, aga lõpuni vastu ei pidanud. Tekkisid mitmed erinevad tööühmad ning tänasel konverentsil esitlevadki nemad oma tehtud tööd.

Olen kindel, et tehtud tööst ja nähtud vaevast ei ole kasu mitte ainult neile, kes projektis kaasa löid, vaid kogu linnale. Kasutasime oma töös ju professionaalide abi ning pärast konverentsi lõppu lisame noorte uurimustele ja linnaarenduslikele ettepanekutele konverentsi materjalid ning anname need üle Saue linna juhtidele, kes on lubanud noorte ettepanekuid linna arengu kavandamisel arvestada. Abiks on ka noorte endi tehtud film Saue linnast,

mis jäädvustab linna elu projekti ajal. Alates aprillikuust on linnakodanikel võimalus filmi vaadata Saue raamatukogus. Konverents oli aga ka haridusele suunatud, sest igasuguse arengu aluseks on haridus ja haritud inimene.

Eesmärgistatud tegevus annab sihi

Siinkohal tahan viidata psühholoog Abraham Maslow' teooriale, mida tuntakse Maslow' püramiidina. Inimese esimesed arengutasandid on motiveeritud puudusest. Tegutsemine on suunatud sellele, et saada õhku, juua, toitu, sooja, armastust, tunnustust... Edasi paneb inimest liikuma vajadus välise tähelepanu järele. Kes vajab staatusesümboliks luksuslikumat maja, kes lennukit, kes oma nägu värvilisel ajakirjakaanel. Kolmanda, kõrgeima tasandi inimesi sunnib tegutsema vajadus muuta midagi paremaks, luua midagi uut, saada üha enam teadmisi.

Tänases lehes saate lugeda noorte ettekandeid konverentsil. Lugege ja mõelge, millisel tasandil nemad töö-

tavad. Projekti rahastas Haridusministeerium läbi Avatud noortekeskuste projektikonkursi.

Õpilaste uurimustöid ja noorteprojekti juhendasid Saue Gümnaasiumi õpetajad Anu Kell, Tiia Niggulis, Ulvi Urgard, Mart Tamberg ja direktor Jaan Palumets; Saue Noortekeskusest Monika Liiv ja Maret Pingin; Saue Linnavalitsusest Margit Ots ja Mari Kallas; Kullo Noorfilmist Olev Viitmaa; Saue lasteaiast *Midrimaa* Eha Tamme.

Abi eest täname Kuressaare Noortekeskust, Kaarma Vallavalitsust ja Liida Kaaret, Suure-Jaani vallavanemat Mai Käba, Suure-Jaani linnapead Rein Valdmaad, Mati Adamsoni Sürgaverest, kõiki noortekeskuse töötajaid ja paljusid teisi, kes projekti kordaminekule kaasa on aidanud.

**Erna Gerndorf
Projektijuht
Saue Noortekeskuse
juhataja**

Tähelepanu!

Juba on paras aeg teada, mida saab suvel ette võtta.

Noortekeskuse abiga toimub

**4. juunil 2004. a.
Saue noortepäev**

Järgmine korralduskomitee koosolek toimub noortekeskuses
15. märtsil kell 18.00

Filmi “Kümneaastane Saue” saamislugu

Tutvustan siinkohal väikese filmigrupi tegevust, mis on töötanud viimased paar kuud ühise projekti kallal. Juba suvest saadik on käigus olnud Saue Noortekeskuse suurprojekt “Kujundan ise oma kodulinna tulevikku”, kus meil oli ka praeguseks valminud videofilmiga oma osa. Linnaametnikud ja planeerijad panevad oma arengukava paika ja noortel on selles oma sõna kaasa rääkida just selle projekti kaudu. Filmi nimeks sai “Kümneaastane Saue”, millega üritasime fikseerida seda, milline on 10-aastane linn just nüüd ja praegu. Kui tänase konverentsi eesmärk on vaadata ettepoole, siis meie osaks jäi näidata tänast päeva ja veidi vaadata ka 10 aasta tagusesse aega. Vestlesime väga paljude sauelastega ja püüdsime viimase paari kuu jooksul viibida ka võimalikult paljudel üritustel ja pidulikel sündmustel. Materjali kogunes 6 tunni jagu. Palju, mida oleks tahtnud jäädvustada, jäi aga filmimata, kuna igale poole lihtsalt ei jõudnud.

Talvapäevad on ju teadagi lühikesed ja seetõttu ei saanud ka filmilindile nii palju kauneid vä-

lisvaateid, kui oleks tahtnud. Materjali läbi vaadates selgus, et tihipeale rikkus ilusa kaadri ära tahtmatu käevõbin või üleliigne suumimine. Aga eks me olemegi ju kõik algajad... Meie filmiõpingud algasid KULLO “Noorfilmis” Olev Viitmaa juhendamisel. Vaatasime läbi suure hulga noorte poolt tehtud amatöörfilme ja analüüsisime neid. Õppisime käsitsema kaamerat ja montaažiarvutit. Meid õpetasid ja meile olid suureks abiks juba praegu mitmesuguste auhindadega pärjatud eakaaslased Ilja ja Anton. Kõige rohkem abistas meid montaaži tegemisel meediat õppiv Paavo, kes viimased paar ööd-päeva enne noorte haridus- ja arengukonverentsi veetis arvuti taga meie filmile lõplikku lihvi andes. Filmi tegemise juures meeldis meile just see, et saime suhelda paljude erinevate Saue inimestega. Meisse suhtuti soojalt ja sõbralikult. Oli uhke ja tore tunne, kui inimesed, olenemata oma ametiposti kõrgusest, alates linnapeast, ei pidanud paljudeks meie küsimustele vastata ja meie peale oma väärtuslikku aega raisata. Tundus, et Saue koosnebki ainult väga sõbralikest inimestest.

Tundub, nagu oleks Saue üks väga suur linn, sest meile kogunes väga palju head materjali, mis enamuses tahes-tahtmata lühikesse filmi ära ei mahtunud. Kuid miski ei lähe kaduma. Originaalmaterjal jääb hoiule Saue Noortekeskusesse ja aprillikuus on meil kavas teha sellest pikem ja täiuslikum variant filmist. Film, mida meie esitame on 10 minutit pikk ja on õigemini nagu sissejuhatus järgnevasse tegevusse. Töö filmi kallal avardas meie silmaringi, õpetas nägema, vaatlema, suhtlema ja tekitas tahtmise filmindusega edasi tegeleda. Kui filmi tegemise algusaegadel tekkis meil tahtmine lihtsalt käega lüüa, siis lõpus avastasime, kui kasulik see tegelikult meile endile on. Inimestega suheldes saime aru, kui palju on Sael huvitavaid inimesi, kelle mälestused pakuksid väga põneva portreefilmi teha. Üks idee on meil juba küpemas. Enda poolt sooviksin ma tänada meie tiimi, eriti Liinat ja Helenit, kes minuga vapralt lõpuni vastu pidasid. Suur tänu ka “Noorfilmi” rahvale, eriti Olev Viitmaale, kelle juures on innustust saanud väga

Maria Liiv esineb ettekandega Saue noorte arengukonverentsil.

paljud kunagised algajad ja kellest nüüd on saanud tegijad filmimaailmas. Täname Saue Noortekeskuse juhtajat Erna Gerndorfi, tänu kellele see projekt üldse sündis. Filmi saab vaadata Saue Noortekeskuses ja Saue raamatukogus. Meeldivat vaatamist!

**Maria Liiv
10. A klass
Saue Gümnaasium**

Noorte ühistöö andis ühe Saue tulevikunägemustest

Noorsooprojekti “Kujundan ise oma linna tulevikku” raames õppisime linnaplaneerija Pille Metspalu abiga, mida tähendab linna planeerimine ja milleks seda vaja on. Pärast lühikest loengut läksime linna peale jalutama, et veenduda, kus miski täpsemalt asub, sest pärastiseks oli eesmärk kõik Saue linnas asuv ja ka puudu olev, kontuurkaartidele kanda. Jalutuskäik jäi küll suure külma tõttu lühikeseks, kuid head mõtted olid seda kiiremad tulema. Suundusime tagasi Noortekeskusesse ning saime oma kontuurkaardid üpris kiiresti valmis, sest igapäev oli täpne ettekujutus, mida meie noored vaba aja veetmiseks vajavad Saue linnas ning mis selleks tuleb teha, et oma eesmärk saavutada. Kandisime kaardile ka oma arvamuse linnaruumist, sh näiteks korrastamist vajavad alad. Jäime ootama oma järgmist kohtumist, et tähistada Saue linna suur kontuurkaart.

Vahe kahe kohtumise vahel oli küll pikk, kuid oligi rohkem aega, et uusi ideid koguda ja ka teiste noorte nõu küsida.

Seltskond kuivas kokku

Uuel kokkusaamisel oli seltskond oli tublisti vähenenud, aga see ei olnud mingi probleem. Juhendaja Pille Metspalu oli kaardi tähistamiseks kaasa võtnud liimi ning palju erineva kujuga komme, mis olid meie suure kaardi tingimärkideks. Panime täpselt kirja, milline ese midagi tähistab. Kommidega märgistasime näiteks linnakeskuste, noorte kogunemiskohade, spordihoonete ja ka koerte jalutamispiltside juba olemas olevad ning oletatavad asukohad. Leidsime sealjuures mitu täiesti ebasobivat paika, kus koeraomanikud oma lemmikutega praegu käivad. Nii märkisimegi ära need kohad, kuhu nemad soovitatavalt jalutama võiksid minna. Veel mär-

kisime kaardile suusa- ja jooksurajad, märkamata ei jäänud ka puudu olevad jalgrattateed. Leidsime, et Sael ei ole peaaegu mitte ühtegi poodi, kust endale riideid osta. Seepärast tähistasime ka võimalikud kaupluste asukohad. Leidsime, et kauplusi oleks vaja mitmeid ja seega kujuneski välja linna äri- ja kaubanduskeskuse asukoht. Kaardil sai märgitud ka võimalik kultuurimaja asukoht, et oleks Sael koht, kus kontserte kuulata ja näidendeid vaadata.

Tingmärgid olid täitsa söödavad

Meelst ei läinud ka Saue linna pisemad elanikud. Nendele märkisime kaardile kommidega mitu puudu olevat mänguplatsi, sest just nemad on sama moodi meile linna tulevik. Meelde tuli veel pidevaks probleemiks olev tänavavalgustus ja see viga sai kaardil parandatud pisikeste kollaste

knopkadega. Hiljem saime aru, et tühipaljas komm, mis tähistab spordihoonet või linnakeskust, jääb kaardilugejale arusaamatuks. Nii täiendasime oma teost seletavate siltidega, mis sai kommidele juurde lisatud. Aega võttis, aga asja sai ning olime oma tuleviku-kaardiga väga rahul. Usun, et on teisisi huvilisi ja vaatama minejaid.

Kairit Raudsepp

**Tähelepanu!
Nädalapäevad saab
linnaarengu kaarte,
fotosid ja makette
vaadata
Saue Linnavalitsuse
II korruse fuajees.
Palume külastada!**

Saue areng on mõõtmaltult seiskunud

Saue Gümnaasiumi abiturium on viimasel ajal näpistanud ühiskonnaõpetuse tundide arvelt aega, et mõtestada Saue arenguga seonduvaid probleeme. Enamus abiturientidest pani oma nägemuse Sauest paberile, nende visioonide baasil kujunesidki välja käesolevad seisukohad. Ütleks nii, et esmakordselt Sauele sattunud külalise pilgule ei avane mitte kaaskiskuvad perspektiivid ja veetlevad vaated. Esmahetkel jäävad domineerima ühest teisest ajastust pärinevad tootmisüksused, mis oma väljanägemiselt on eemale peletavad ja õudust tekitavad. Siiani pole need saanud tunda tõelise pere-mehe hoolitsetavat kätt, kel oleks ka ilumeelt ja head tahet need kaasajastada ja hoonetele modernne väljanägemine anda.

Kes raudtee kaudu Sauele jõuab, võib küll jaamahoone välimuse põhjal arvata, et nüüd on jõutud vaeste, patuste alevisse. Milligipärast pole tänased linnaisad aru saanud, et jaamahoone ja bussipeatused on linna visiitkaardid. Pole meil põhjust kiidelda ka läbimõeldud haljastuse, haljasalade ja linnakaunistamise alal silmatorkavate lillekombinatsioonide ja peenardega. Omaette kurioosum on Saue südames nn

Amose park, mis näitab üles andetust ja formalismi. Sel ei ole esteetiliselt ega ajaloolist väärtust, vähemalt mitte sellisel kujal. See on pigem monsturnum, mille kaksikvendadeks on miljonikemmerg Toompeal ja funktsioonitu vabaduskell Tallinna südames Vabaduse platsil.

Sauel pole kultuurikeskust

Sauel pole siiani korraliku kaubamaja, kust sauelane saaks eluks kõik vajaliku muretseda, rääkimata heatasemelisest restoranist, kus tähistada kaunis keskkonnas perekondlikke ja sõpruskondade sündmusi. Miks ei võiks Sauel olla üks selline kõrgema järgu restoran, mille järele oleks suur nõudmine lähedal asuvas Tallinnas. Sauel peaks olema moodne teatrisaal, kuhu pealinna teatrid üksteise võidu sooviksid oma lavastustega tulla, nagu näiteks Olustvere loss Viljandi teatri lavastuste jaoks. Miks ei võiks meil olla imelist kontserdisaali, kuhu tullakse heal meelel kõrgetasemeliste kontsertidele üle kogu Lääne-Harjumaa või veelgi kaugemalt? Kus saab Sauel vaadata väärtfilme? Miks peab selleks sõitma pealinnas? Miks meie mõte ei ole paindlik ja tulevikku vaatav?

Vahepeal tundus, et inimesi palju. Pärast jäi vähemaks. Loo-giline.

Ehk tahab mõni kosta, et kõige selle jaoks pole raha? Raha ei peagi linnal olema. Tuleb leida rahastajaid, kes tahavad paigutada oma raha nii perspektiivika koha edendamisse, ei midagi enam.

Kiviaegne tehnoloogia ei aita areneda

2004. aasta abiturium on kindel, et Sauele tuleb rajada mitmeid spordirajatisi, sisehall rulluisukude, rula ja BMX rattaga sõitjatele, mida kasutaks kogu Lääne-Harjumaa. Vaja on ajakohast tervisekeskust ja linnavalitsuse hoone võiks silma paista haldushoone. Praegu on see väljanägemiselt pigem sotsaega kuuluv kivibarakk. Noortekeskus peab muutma oma töövorme, et kaasata noori väga erinevas vanuseastmes. Paljusid selle töö praegusel viisil, ei rahulda. Omaette lugu on gümnaasiumiga, mis kuuldavasti uute asumite rajamisega Sauele muutub mõne aasta pärast üleasustatuks. Juba mitmes aasta liiguvad mõtted selles suunas, et varsti valmiks algklassidele mõeldud õppehoone. Kuigi kool on aastatega muutunud paremaks, vajab see siiski uuendusi. Arvutiklass, kus on vaid parkümmend monitori ja mille parameetrid on vananenud juba aasta või pooleteisega, ei ole piisav nii suure kooli jaoks. Sellisel suurel koolil peaks olema 2-3 arvutiklassi, kus korra-

ga saaks tunnis olla kogu klass, st 30-35 õpilast. Alles siis võib rääkida moodsast arvutiõppest koolis.

Noored pole rahul senise arengutempoga

Tunniandmine koolis käib ikka veel peamiselt kriidi ja õpetaja häälepealte arvel, moodsaid õppevahendeid saab üles lugeda ühe käe sõrmedel. Kooli tuleks rajada 2-3 meediavahendite, audiovisuaalsete seadmetega varustatud klassi, kus tõesti saaksid õpetajad kas või vahevahel viia läbi tänapäeva meetodikanõuetele vastavaid ainetunde. Noored ei olnud oma kirjutistes rahul Saue teede ja kõnniteede korrashoiuga. Asfalt on täis ohtlikke auke ja ebatasasusi. Kus saab Sauel mängida suvekuudel tennist? Kuhu rajada tehiskärv ja vaatetorn, et heita pilku lähiümbrusele. Kust saab Sauel liikudes lugeda teavet Saue kandi varasema ajaloo kohta? Millised olid Saue esimesed majad ja talud? Ehk võiks need objektid märgistada. Miks see peaks võtma terve igaviku? Kas meie ei ole piisavalt ettevõtlikud või on meie bürokraadid aegluubis mõtlemisega?

Loovust, kauneid mõtteid ja leide kodulinna edendamisel kõigile, nii linnaametnikele, kes rahva palgal, kui ka linnakodanikele, kelle tahte läbi ainult saabki linn areneda ja kaunimaks muutuda.

Raido Pikkar

Saalis istusid lahedad tüübid.